VIII kadencja

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

- **Komisji Polityki Społecznej i Rodziny (nr 84)**
- **Komisji Spraw Zagranicznych (nr 72)**

z dnia 18 lipca 2017 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Polityki Społecznej i Rodziny (nr 84)

Komisji Spraw Zagranicznych (nr 72)

18 lipca 2017 r.

Komisje: Polityki Społecznej i Rodziny oraz Spraw Zagranicznych, obradujące pod przewodnictwem posła **Roberta Tyszkiewicza (PO)**, zastępcy przewodniczącego Komisji Spraw Zagranicznych, przeprowadziły:

– pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o ratyfikacji Umowy między Rzecząpospolitą Polską a Państwem Izrael o zabezpieczeniu społecznym, podpisanej w Jerozolimie dnia 22 listopada 2016 r. (druk nr 1693).

W posiedzeniu udział wzięli: **Renata Szczęch** podsekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych wraz ze współpracownikami, **Elżbieta Bojanowska** podsekretarz stanu w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz **Renata Bardzał** asystentka przewodniczącej Komisji.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Piotr Babiński**, **Małgorzata Cholewa**, **Artur Kucharski** i **Dariusz Lipski** – z sekretariatów Komisji w Biurze Komisji Sejmowych; **Wojciech Miller** i **Przemysław Sadłoń** – legislatorzy z Biura Legislacyjnego.

Przewodniczący poseł Robert Tyszkiewicz (PO):

Dzień dobry. Witam państwa bardzo serdecznie. Otwieram wspólne posiedzenie Komisji Polityki Społecznej i Rodziny oraz Spraw Zagranicznych. Witam prezydia Komisji, panie posłanki i panów posłów. Witam panią minister Renatę Szczęch – podsekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych oraz panią minister Elżbietę Bojanowską – podsekretarz stanu w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Stwierdzam kworum.

Otrzymali państwo porządek obrad, który przewiduje pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o ratyfikacji Umowy między Rzecząpospolitą Polską a Państwem Izrael o zabezpieczeniu społecznym, podpisanej w Jerozolimie dnia 22 listopada 2016 r. (druk nr 1693). Projekt został skierowany do naszych Komisji do pierwszego czytania przez marszałka Sejmu w dniu 4 lipca br.

Przystępujemy do pierwszego czytania projektu. Wszyscy państwo otrzymali opinię Biura Analiz Sejmowych. Bardzo proszę przedstawicieli rządu o uzasadnienie projektu z druku nr 1693.

Podsekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych Renata Szczęch:

Dziękuję, panie przewodniczący. Szanowni państwo, Wysokie Komisje, mam zaszczyt przedstawić rządowy projekt ustawy o ratyfikacji Umowy między Rzecząpospolitą Polską a Państwem Izrael o zabezpieczeniu społecznym, podpisanej w Jerozolimie dnia 22 listopada 2016 r. (druk nr 1693).

Związanie Rzeczypospolitej Polskiej umową o zabezpieczeniu społecznym z Państwem Izrael ma na celu spełnienie oczekiwań społecznych w tym zakresie, rozwiązanie istotnych problemów obywateli polskich i izraelskich wynikających z braku umowy, a także stworzenie lepszych warunków dla rozwoju polsko-izraelskiej współpracy gospodarczej. Dotychczas między RP a Państwem Izrael nie było żadnych regulacji prawnych w dziedzinie zabezpieczenia społecznego. Rodziło to dla obywateli obu umawiających się stron wiele niekorzystnych zjawisk. Szczególnie dotkliwy jest brak możliwości zaliczania do świadczeń okresów ubezpieczenia przebytych na terytorium drugiej umawiającej się

strony, co oznacza, że ustalając prawo do świadczeń, każde z państw bierze pod uwagę jedynie okresy ubezpieczenia przebyte na swoim terytorium.

W efekcie osoby zainteresowane często nie mogą uzyskać prawa do świadczeń, szczególnie długoterminowych – jak emerytury, renty – ani przy zastosowaniu wyłącznie polskich lub izraelskich wewnętrznych przepisów ubezpieczeniowych, ani przy zastosowaniu zasady sumowania okresów ubezpieczenia stanowiącej standard w tego typu umowach. Brak jest reguł prawnych dotyczących transferu świadczeń osobom, które przesiedliły się na terytorium drugiego państwa.

W obowiązującym stanie prawnym świadczenia emerytalne i rentowe przysługujące z tytułu podlegania wyłącznie polskiemu systemowi zabezpieczenia społecznego, przyznane osobom zamieszkałym za granicą, są wypłacane na ich wniosek osobie przez nich upoważnionej do odbioru zamieszkałej w kraju lub na rachunek bankowy emeryta lub rencisty w kraju. Oznacza to, że osoby zamieszkałe w Państwie Izrael, które uzyskały prawo do polskich emerytur, rent z tytułu niezdolności do pracy, rent rodzinnych, nie mogą ich otrzymywać w miejscu swego zamieszkania, gdyż polskie ustawodawstwo w takim przypadku przewiduje wypłatę tych świadczeń tylko na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.

Wejście w życie nowej umowy zapewni możliwość uwzględniania okresów ubezpieczenia przebytych w Państwie Izrael w celu ustalania prawa i wysokości polskich świadczeń i odwrotnie. Umowa umożliwi sumowanie okresów ubezpieczenia przebytych na terenie obu umawiających się stron, co niejednokrotnie przesądzi o nabyciu prawa do częściowych świadczeń emerytalno-rentowych, przyznawanych przez instytucje ubezpieczeniowe RP i Państwa Izrael oraz ich wypłaty w miejscu zamieszkania świadczeniobiorcy, a także transfer przyznanych świadczeń osobom uprawnionym, zamieszkałym na terytorium drugiej umawiającej się strony.

Ponadto postanowienia dotyczące właściwego ustawodawstwa poprzez eliminację podwójnego opłacania składek ubezpieczeniowych mogą przyczynić się do poprawy współpracy gospodarczej między Rzeczpospolitą Polską a Państwem Izrael, przede wszystkim pozytywnie wpłynąć na decyzje izraelskich firm o podejmowaniu nowych inwestycji na terytorium RP.

Przedstawiony projekt umowy odpowiada standardom międzynarodowym w dziedzinie zabezpieczenia społecznego. Umowa została oparta na podstawowych zasadach koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, tj. zasadzie równego traktowania, zasadzie zachowania praw nabytych, eksportu świadczeń oraz sumowania okresów ubezpieczenia.

Zakresem przedmiotowym umowy po stronie polskiej zostaną objęte świadczenia macierzyńskie, emerytury, renty z tytułu niezdolności do pracy, renty rodzinne, jednorazowe odszkodowania oraz renty z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, a także zasiłki pogrzebowe. Po stronie izraelskiej przedmiotowy zakres umowy obejmuje świadczenia macierzyńskie, świadczenia emerytalne i rodzinne w rozumieniu rent rodzinnych, świadczenia na wypadek inwalidztwa, świadczenia z tytułu wypadku przy pracy i zasiłki pogrzebowe objęte ubezpieczeniem emerytalnym.

W trakcie negocjacji umowy uzgodniono, że postanowienia dotyczące świadczeń z tytułu choroby oraz świadczeń na dzieci, polskich świadczeń rodzinnych nie będą objęte zakresem przedmiotowej umowy. Powodem takiej decyzji były zbyt duże różnice w zakresie tych świadczeń, obowiązujące w polskim i izraelskim systemie zabezpieczenia społecznego.

Umowa będzie miała zastosowanie do wszystkich osób, które podlegają lub podlegały ustawodawstwu jednej lub obu umawiających się stron, członków ich rodzin oraz osób pozostałych przy życiu po tych osobach. Oznacza to, że umowa nie będzie miała charakteru umowy obywatelskiej, a więc uzyskanie na jej podstawie prawa do świadczeń nie będzie uzależnione od posiadania polskiego lub izraelskiego obywatelstwa, lecz podlegania ustawodawstwu jednej z umawiających się stron umowy.

Należy podkreślić, że związanie się umową wpisze się także w politykę Unii Europejskiej w zakresie zewnętrznego wymiaru koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, która dotyczy stosowania zasady równego traktowania w odniesieniu do legalnie zatrudnionych w Unii Europejskiej pracowników Państwa Izrael i członków ich rodzin,

a także transferu świadczeń. Umowa polsko-izraelska umożliwi wcześniejsze wprowadzenie tych zasad w relacjach Polska – Izrael, a także nawiązanie bezpośredniej współpracy instytucji ubezpieczeniowych.

Tryb związania umową. Związanie RP nastąpi w trybie określonym w art. 89 ust. 1 Konstytucji RP, tj. w drodze ratyfikacji za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie. Umowa spełnia przesłanki określone w art. 89 ust. 1 pkt 5 Konstytucji RP, gdyż reguluje kwestie zarezerwowane dla drogi ustawowej dotyczącej zabezpieczenia społecznego. Ponadto niektóre z jej przepisów przewidują rozwiązania odbiegające od tych zawartych w ustawodawstwie polskim. Dotyczy to m.in. możliwości sumowania polskich i izraelskich okresów ubezpieczenia w celu przyznawania prawa do świadczeń i ustalenia ich wysokości oraz możliwości dokonywania wypłaty należnych świadczeń osobom uprawnionym, mającym miejsce zamieszkania na terytorium drugiej umawiającej się strony.

Wejście w życie umowy nie pociągnie za sobą konieczności dokonywania zmian w polskim ustawodawstwie wewnętrznym. Niezbędne jest jedynie zawarcie przez strony umawiające się porozumienia administracyjnego w sprawie stosowania umowy, które zostało wraz z umową podpisane w Jerozolimie w dniu 22 listopada 2016 r. i które automatycznie wejdzie w życie wraz z umową.

Szanowni państwo, panie przewodniczący, w związku z powyższym proszę o przyjęcie rządowego projektu ustawy o ratyfikacji wspomnianej umowy. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Robert Tyszkiewicz (PO):

Dziękuję bardzo. Czy pani minister Bojanowska chciałaby coś dodać?

Podsekretarz stanu w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej Elżbieta Bojanowska:

Kilka słów uzupełnienia o sprawach, o których pani minister Szczęch nie wspomniała.

Państwo przewodniczący, panie i panowie posłowie, szanowni państwo, pani minister, 22 listopada 2016 r. w Jerozolimie została podpisana umowa o zabezpieczeniu społecznym między RP a Państwem Izrael o zabezpieczeniu społecznym. Chcę podkreślić, że umowa ma doniosły charakter prawny dla osób ubezpieczonych i członków ich rodzin. Służy zacieśnieniu i rozwojowi współpracy gospodarczej. Ma poważny wymiar historyczny. Wejście w życie umowy umożliwi realizację zobowiązań obu państw, które wynikają z wcześniejszego pobierania składek na ubezpieczenia społeczne.

Osoby zainteresowane – ubezpieczeni nie mogli zaakceptować faktu, że mimo opłacania składek do polskiego bądź izraelskiego systemu ubezpieczeń społecznych nie mogą otrzymywać należnych im świadczeń. Rodziło to poczucie krzywdy. Umowa zakłada, że osoby objęte jej zakresem podmiotowym będą podlegać w odniesieniu do danego zatrudnienia przepisom wyłącznie jednego państwa, jednocześnie wskazując ustawodawstwo, którego państwo jest w konkretnym przypadku właściwe. Jako podstawowy wyznacznik przyjęto miejsce wykonywania pracy, czyli przyjęto zasadę *lex loci laboris*.

W ramach zasad ogólnych zdecydowano, że składki na ubezpieczenie społeczne pracownika bądź osoby pracującej na własny rachunek będą opłacane zgodnie z ustawodawstwem państwa, w którym osoba zainteresowana zgodnie z umową podlega ubezpieczeniu społecznemu. Takie kwestie jak podstawa wymiaru składki, wysokość składki czy termin jej płatności będą ustalane na podstawie przepisów państwa, którego ustawodawstwo ma zastosowanie do danej osoby.

Umowa, ustanawiając jako podstawową zasadę *lex loci laboris*, przewiduje jednocześnie zasady szczególne. Uregulowaniem, które w przypadku umów dwustronnych ma najszersze zastosowanie, jest delegowanie pracowników. Przepis art. 7 ust. 1 pkt 1 umowy przewiduje, iż pracownik zatrudniony przez pracodawcę, którego siedziba znajduje się na terytorium jednej umawiającej się strony, który zostanie oddelegowany do prac na terytorium drugiej umawiającej się strony, w dalszym ciągu podlega systemowi zabezpieczenia społecznego pierwszego z wyżej wymienionych państw przez okres nie dłuższy niż 36 miesięcy. Innymi słowy pracownik, który zostanie delegowany przez pracodawcę do pracy w drugim państwie, będzie przez okres maksymalnie 36 miesięcy podlegał ustawodawstwu państwa delegującego w zakresie zabezpieczenia społecznego.

Co do skutków finansowych związania RP umową o zabezpieczeniu społecznym z Państwem Izrael należy stwierdzić, że biorąc pod uwagę zakres przedmiotowy, umowy jej wejście w życie nie będzie miało wpływu na wydatki budżetu państwa i jednostek samorządu terytorialnego. Uwzględniając proponowane w umowie uregulowania, w myśl których każda z umawiających się stron płaci za własne okresy ubezpieczenia, oraz obowiązujące w RP przepisy w zakresie tzw. nowego systemu emerytalnego, można założyć, że związanie się Polski umową nie wpłynie w istotny sposób na wzrost wydatków FUS oraz Funduszu Emerytalno-Rentowego KRUS. Można przyjąć, że skutki będą na poziomie błędu statystycznego. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Robert Tyszkiewicz (PO):

Dziękuję przedstawicielom rządu za uzasadnienie. Otwieram debatę. Proszę państwa posłów o zadawanie pytań. Pani poseł Ewa Tomaszewska, bardzo proszę.

Poseł Ewa Tomaszewska (PiS):

Dziękuję bardzo. Pani minister powiedziała, że skutki finansowe będą na poziomie błędu szacunkowego. Chciałabym jednak zapytać, czy państwo analizowali liczbę mogących pojawić się zainteresowanych po obu stronach, jeśli chodzi o świadczenia ubezpieczeniowe. Interesuje mnie także wysokość świadczeń. Jakie to mogłyby być kwoty po obu stronach? Jaka liczba ubezpieczonych z naszego kraju pojawia się w Izraelu i może oczekiwać wypłaty świadczeń?

Przewodniczący poseł Robert Tyszkiewicz (PO):

Dziękuję bardzo. Więcej pytań nie widzę. Bardzo proszę przedstawicieli rządu o udzielenie odpowiedzi.

Podsekretarz stanu w MRPiPS Elżbieta Bojanowska:

Według informacji przekazanych przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych wychodźców z terytorium RP zamieszkałych w Państwie Izrael możemy podzielić na trzy kategorie: polskich Żydów, Polonię i polskich obywateli przebywających i pracujących w Państwie Izrael.

Największą grupę stanowi kilka tysięcy osób społeczności polskich Żydów i ich potomków. Szacuje się, że to jest 10–15% populacji Państwa Izrael. Liczba ludności Izraela to 7,7 mln mieszkańców. Polonia zamieszkała w Izraelu to liczba od kilkudziesięciu do kilkuset osób, grupa Polek – żon obywateli izraelskich pochodzenia żydowskiego i arabskiego oraz ich dzieci, a także kilkudziesięcioosobowa grupa polskich duchownych: księży, zakonnic – ok. 70 osób. Trzecia grupa to osoby przybywające do Izraela od końca lat 80., głównie nielegalnie. Są to w większości kobiety zatrudnione jako pomoc domowa, opiekunki do dzieci. Grupa ta liczy ok. 1 tys. osób.

Kwestie finansowe są bardzo trudne do policzenia. Podam przykład umowy z Kanadą. Szacowano koszty rzędu 144 mln zł, potem 258 mln zł, a zrealizowano wydatki na poziomie 33 mln zł. Szacunki były zatem zawyżone. Dziś trudno powiedzieć, o jakich liczbach mówimy, ile osób ze strony izraelskiej zwróci się o te uprawnienia. Hipotetyczna grupa ujawniająca się w statystykach to ok. 40 tys. osób. Nie wiemy, jaki procent zwróci się o uprawnienia i ile z tych osób ma uprawnienia. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Robert Tyszkiewicz (PO):

Dziękuję bardzo. Więcej pytań nie widzę, zatem zamykam debatę. Stwierdzam zakończenie pierwszego czytania. Stwierdzam, że nie zgłoszono wniosku o przeprowadzenie wysłuchania publicznego. Wnoszę o niezwłoczne przystąpienia do rozpatrzenia projektu. Sprzeciwu nie słyszę.

Przystępujemy do rozpatrzenia projektu ustawy z druku nr 1693 w komisji. Otwieram dyskusję. Czy któraś z pań minister chciałaby zabrać głos? Nie ma takiej potrzeby.

Czy ktoś z członków Komisji chciałby zabrać głos?

Czy Biuro Legislacyjne ma uwagi? Nie ma uwag.

Czy do tytułu ustawy są uwagi? Nie ma uwag.

Czy są uwagi do art. 1? Nie ma uwag.

Czy są uwagi do art. 2? Nie ma uwag.

Wnoszę, aby Komisje przyjęły sprawozdanie o przyjęciu ustawy z druku nr 1693. Jeśli nie usłyszę głosu sprzeciwu, uznam, że Komisje przyjęły tę propozycję.

Sprzeciwu nie słyszę. Stwierdzam, że Komisje przyjęły sprawozdanie jednogłośnie.

Przystępujemy do wyboru posła sprawozdawcy na posiedzenie Sejmu. Pani przewodnicząca Mazurek.

Poseł Beata Mazurek (PiS):

Dziękuję, panie przewodniczący. Proponuję, aby sprawozdawcą został poseł Arkadiusz Mularczyk. Czy jest sprzeciw wobec tej kandydatury?

Przewodniczący poseł Robert Tyszkiewicz (PO):

Czy jest sprzeciw? Nie ma sprzeciwu. Czy pan poseł się zgadza?

Poseł Beata Mazurek (PiS):

Pan poseł kiwał głową, więc widziałam, że się zgadza.

Przewodniczący poseł Robert Tyszkiewicz (PO):

Pan poseł zgodził się z entuzjazmem.

Czy ktoś jest przeciwny powierzeniu posłowi Mularczykowi funkcji sprawozdawcy? Nie słyszę. Stwierdzam, że Komisje wybrały sprawozdawcę bez głosów sprzeciwu.

Informuję, że na tym porządek obrad został wyczerpany. Zamykam posiedzenie połączonych Komisji.